

Az elveszett milliárdok nyomában

EU-pénzek, befagyasztott eurók és a Tisza-kormány első nagy tárgyalása — egy húszéves történet számvetése

2026. június 26. · Háttérgyár Elemzési Részleg

Terjedelem: kb. 40 000 karakter · Sorozatszám: HGY-2026/07

Magyarország 2026 tavaszán-nyarán egyszerre él meg két, egymással összefüggő folyamatot: az Orbán-korszak által hátrahagyott, mintegy kétmilliárd eurónyi véglegesen elveszített kohéziós forrás miatti gyász munkát és a Tisza-kormány brüsszeli sikerének mámorát, amelynek eredményeként — ha minden feltétel teljesül — 16,4 milliárd euró válhat Magyarország számára elérhetővé. Ez a Füzet azt kíséri nyomon, hogyan jutottunk idáig: a 2004-es csatlakozás eufóriájától a 2022-es befagyasztásokon és az évi egymilliárdos forrásvesztéseken át Magyar Péter brüsszeli útjáig. Mert az uniós pénzek históriája nemcsak egy bürokráciáról és szabályokról szóló száraz szakpolitikai történet — ez egyszersmind a hatalomról, a korrupcióról és arról az alapkérdésről szól, hogy mire való az állam.

1. FEJEZET — AKTUÁLIS ESEMÉNY

A nagy kiolvasztás: 16,4 milliárd euró és egy politikai megállapodás

2026. május 29-én Magyar Péter miniszterelnök és Ursula von der Leyen, az Európai Bizottság elnöke közös sajtótájékoztatót tartott Brüsszelben, hogy politikai megállapodás született Magyarország és az Európai Unió között a befagyasztott uniós forrásokról. A bejelentés — amelyre a Tisza-párt kormányra kerülése, azaz 2026. május 9. óta csupán három hetet kellett várni — minden addig ismert várakozást felülmúlt: a megállapodás 16,4 milliárd eurónyi, nagyjából 6000 milliárd forintnyi forrás elérhetővé tételét irányozza elő. Von der Leyen ezzel összhangban bejelentette, hogy tízmilliárd eurónyi, korábban befagyasztott forrás feloldható Magyarország számára.

A csomag három nagyobb tételből áll. Az első és legsürgetőbb rész a 10,4 milliárd eurós helyreállítási alap (RRF), amelyhez eddig az Orbán-kormányban egyetlen fillér is alig folyt be érdemi kifizetés formájában. Ez az alap 2026 végével végleg kifut — ha nem hívják le, elveszik. A második, 4,2 milliárd eurós tétel a kohéziós alapokból felszabadítható összeg, amelynek zárolása a feltételelességi mechanizmus keretében indult meg 2022-ben. A harmadik, 2,2 milliárd eurós rész az úgynevezett horizontális feljogosító feltételhez kötött pénz, amelynek kiolvasztása az akadémiai szabadság helyreállításán, vagyis a közérdekű vagyonkezelő alapítványi (kekva-) rendszer kivezetésén múlik — ez a tétel önállóan, a Bizottság döntésétől függ.

A 16,4 MILLIÁRD EURÓS CSOMAG ÖSSZETÉTELE

10,4 milliárd euró — Helyreállítási és Ellenállóképességi Alap (RRF), 2026. december 31-i lejárattal

4,2 milliárd euró — Kohéziós alapok (feltételelességi eljárás alá eső programok)

2,2 milliárd euró — Horizontális feljogosító feltétel: akadémiai szabadság, kekva-kivezetés

Megjegyzés: a politikai megállapodás még nem jelent automatikus kifizetést; a feltételek augusztus 31-ig teljesítendőek.

Magyar Péter a brüsszeli sajtótájékoztatót az mondta: az Európai Bizottságnak nem ideológiai elvárásai voltak Magyarországgal szemben, hanem „pusztán a korrupció elleni lehető legjobb fellépést” várta el. A feltételek között szerepel az Európai Ügyészséghez (EPPO) való csatlakozás — amelynek szándéknyilatkozatát Magyar Péter személyesen adta át von der Leyennek —, az Integritás Hatóság jogköreinek megerősítése, az összeférhetetlenségi szabályok átalakítása, a vagyonnyilatkozati rendszer szigorítása és a közbeszerzések átláthatóságának növelése. A nem-egyetemfenntartó kekvékat — köztük az MCC-t — augusztus 31-ig szüntetik meg; az egyetemi kekvákra 2027. augusztus 31-ig kapnak haladékot.

A bejelentést az ellenzéki Fidesz azonnal „titkos paktum”-nak minősítette, és Gulyás Gergely frakcióvezető többször követelte a megállapodás részleteinek nyilvánosságra hozatalát. Orbán Viktor Facebook-posztjában azt írta: „Ingyen sajt csak az egérfogóban van.” Magyar Péter szokásos gyorsasággal reagált: „Az orbáni korrupció folytatásának teljes megszüntetése. Teljesítettük. Örömmel.”

Az eufória azonban nem takarhatja el azt a tényt, amire Vitézy Dávid közlekedési és beruházási miniszter morózusan mutatott rá a kormány háttérbeszélgetésén: Magyarország 2024–2025-ben véglegesen elveszített kétmilliárd eurót — mintegy 800 milliárd forintot — kohéziós forrásokból. Ez a pénz soha nem jön vissza. A Tisza-kormány egy megcsonkított, de még mindig óriási lehetőségek előtt álló Magyarországot örökölt. Az a kérdés, hogyan jutottunk ide, nemcsak a történelemkönyvek számára fontos — hanem azért is, mert a jövő elkerülésének esélyeit is ez a múlt rajzolja ki.

2. FEJEZET — TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

A csatlakozástól a befagyasztásig: húsz év uniós pénzek Magyarországon**Az ígéret pillanata: 2004**

Magyarország 2004. május 1-jén lépett be az Európai Unióba. A csatlakozás pillanata nemcsak geopolitikai fordulat volt, hanem gazdasági ígéret is: az ország hozzáférhetett az EU strukturális és kohéziós alapjaihoz, amelyekből az uniós átlag 75 százaléka alatt lévő régiók felzárkóztatására lehetett pénzt lehívni. Az első, 2004–2006 közötti rövid programidőszakban Magyarország számára mintegy 780 milliárd forint — akkoriban nagyjából 3,1 milliárd euró — volt elérhető, amelyhez hazai társfinanszírozással együtt közel 1600 milliárd forintnyi fejlesztési kapacitás társult. Az összeg nagyságrendjét egy akkori kalkuláció érzékeltette a legjobban: ebből a pénzből két-három új budapesti metróvonal, vagy 650 kilométernyi autópálya lett volna megépíthető.

A csatlakozás előkészítése során Magyarország vállalta, hogy 2004. január 1-jére felállítja a strukturális alapok szabályszerű felhasználásához szükséges intézményrendszert. Az intézményi architektúra el is készült: a 2199/2002-es kormányhatározat kijelölte az Irányító Hatóságokat, a 2187/2002-es határozat a Kifizető Hatóságot. Az előcsatlakozási programok — PHARE, ISPA, SAPARD — addigra elvégezték a felkészítés dandárját. Az első NFT (Nemzeti Fejlesztési Terv) operatív programjai nagyrészt időben elindultak.

A 2004–2006-os időszak végül vegyes mérleget mutatott. A strukturális alapok felhasználásában Magyarország az élmezőnybe tartozott — a keret közel 100 százalékát sikerült felhasználni, ami a csatlakozó országok között is kiemelkedő teljesítmény volt. A Kohéziós Alapnál azonban már megjelentek az első jelek: az infrastrukturális nagy projekteknél a felhasználás lassabb volt, és a makrogazdasági mutatók sem tükrözték egyértelműen az uniós pénzek hatását. A szakértők egy része már ekkor arra figyelmeztetett, hogy a pénzek jó lehívási arányai mögött nem feltétlenül húzódik meg a valódi gazdasági felzárkózás: az uniós forrásokat az állami beruházások finanszírozási hójaira fordítják, de nem teremtenek tartós versenyképességet.

A nagy pénzáramlás kora: 2007–2013

A 2007–2013-as programidőszak hozta meg Magyarország számára a valódi uniós forrásáradatot. Az időszakra a kohéziós és strukturális alapokból összesen 22,5 milliárd euró állt rendelkezésre — az eddigi szintek több mint háromszorosát kitevő összeg. Az éves átlagban GDP-arányosan 3 százalékot meghaladó forrás az egyik legnagyobb külső fejlesztési transzfer volt a kiegyezés óta. Az autópályák épültek, a metróvonal bővült, a szennyvízhálózat fejlődött, az ipari parkok infrastruktúrát kaptak.

Ez az időszak azonban már a 2010 utáni Fidesz-kormányzás alatt zajlott le — részben. A 2007-ben indult programok zárása 2015-re nyúlt, az elszámolási határidők 2017-ig tartottak. Tehát a „nagy pénzek” ideje egybeesett azzal a korszakkal, amelyben az intézményi architektúra radikálisan átalakult. A közbeszerzési rendszert 2010–2015 között sorozatosan módosították, az Állami Számvevőszék függetlensége gyengült, a versenyfelügyelet súlya csökkent, az átláthatóság intézményi garanciái erodálódtak. Az uniós pénzek folytak, de egyre átláthatatlanabb csatornákon.

„Magyarországon egyik célt sem sikerült elérni a korábbi pénzekkel. Részben azért, hogy helyette más célokat lehessen elérni, de még azokat sem sikerült. A támogatások talán leglátványosabb eredménye a növekvő korrupció.”

— Magyar Helsinki Bizottság, 2023-as elemzés az uniós forrásfelhasználásról

A 2014–2020-as programidőszakban Magyarország ismét 22,5 milliárd euróra volt jogosult. A felhasználási arány — 88 százalék a programidőszak végén — európai összehasonlításban jónak tűnt. Csakhogy a mögöttes képet egyre súlyosabb torzulások terhelték. Az Európai Számvevőszék és az OLAF (Európai Csalásellenes Hivatal) ismétlődő vizsgálatai mutatták ki, hogy a közbeszerzési eljárások egyre nagyobb arányban eredményeznek egyajánlatos tendereket, hogy a nyertes vállalkozók hálózata politikailag kötött, és hogy az ellenőrzési mechanizmusok formálisak. Az Átlátszó.hu és más civil szervezetek adatelemzéseiben a korrelációs mutatók egyre erőteljesebben jelezték: a közbeszerzési győztesek és a kormányzati kapcsolathálók között szisztematikus összefüggés van.

Az első figyelmeztetések: 2018–2021

Az Európai Unió 2018-ban fogadta el az ún. jogállami feltételeességi mechanizmusról szóló rendeletet — ezt 2020-ban véglegesítette, és 2021 januárjától hatályos. A rendelet kimondja: ha egy tagállam jogállami hiányosságai hatással vannak az uniós alapok megfelelő felhasználására, az EU pénzügyi korrekciókat alkalmazhat. A mechanizmus Magyarország számára nem volt ismeretlen: az Európai Parlament már 2018-ban indított eljárást hazánk ellen az Alaptörvény hetedik módosítása és a sajtószabadság, az igazságszolgáltatás, az Alkotmánybíróság függetlensége kapcsán (ez volt a 7. cikk szerinti eljárás, amelyet a Tanács végül soha nem zárt le érdemi szankciókkal).

A párhuzamos folyamat a Covid-19 járvány kapcsán kialakított helyreállítási alap (RRF — Recovery and Resilience Facility) volt. Az EU 2021-ben hozta létre, hogy a tagállamok a járvány nyomán végrehajtandó reformok és beruházások fejében olcsó hitelekhez és vissza nem térítendő támogatásokhoz jussanak. Magyarországnak ebből 10,4 milliárd euró járt volna: 6,5 milliárd euró vissza nem térítendő támogatás és 3,9 milliárd euró kedvezményes hitel. A kulcsfeltétel: az ún. szupermérőföldkövek — 27 konkrét reformlépés — teljesítése, amelyeket az Orbán-kormány 2021-ben maga tárgyalt ki a Bizottsággal, és amelyekhez önként kötelezte el magát.

Az első kifizetési kérelem benyújtásának határideje 2023. március 31. volt. Az Orbán-kormány nem nyújtotta be.

A befagyasztás bekövetkezik: 2022 decembere

Az EU Tanácsa 2022. december 15-én szavazott a feltételeességi mechanizmus alapján Magyarország ügyéről — és a 27 tagállam közül 26 megszavazta a kohéziós alapok részleges befagyasztását. Egyedül Orbán Viktor Magyarországa szavazott ellene. A döntés értelmében három operatív program — a Környezeti és Energiahatékonysági (KEHOP), az Integrált Közlekedésfejlesztési (IKOP) és a Terület- és Településfejlesztési (TOP) program — forrásainak 55 százalékát, összesen 6,3 milliárd eurót felfüggesztettek. A befagyasztás oka: a Bizottság megítélése szerint a kormány nem tett megfelelő lépéseket a korrupciós kockázatok és az összeférhetetlenség ellen.

„Az EU Tanácsa még 2022 decemberében szankcionálta Magyarországot az úgynevezett jogállami feltételeességi eljárásban, mert úgy látta, hogy a kormány nem tett megfelelő lépéseket a korrupciós kockázatok és az összeférhetetlenség ellen.”

— Lakmusz.hu, 2025. január

A december 15-i döntés mögött egy mechanikai csapda is húzódott, amelyről a közvélemény csak utólag értesült igazán: az ún. n+2-es szabály. Ez kimondja, hogy egy adott évben befagyasztott kötelezettségvállalás az n+2. naptári év végén automatikusan elvész, ha addig a felfüggesztést nem oldják fel. 2022 decemberétől számítva ez azt jelenti: a 2022-es kötelezettségvállalások 55 százaléka — egészen pontosan 1,04 milliárd euró — 2024. december 31-én, az eljárás lezárásától függetlenül, végleg elvész. Pontosán ez történt.

A párhuzamos problémát a 2023 elejétől egyre nyilvánvalóbbá váló kekva-ügy jelentette. A modellváltott magyarországi egyetemek — köztük a SZTE, a PTE, a BME, a Corvinus és a többi állami intézmény, összesen több mint húsz felsőoktatási intézmény — 2019–2021 között kerültek közérdekű vagyonkezelő alapítványok (kekva) fennhatósága alá. Az alapítványok kuratóriumaiba Orbán-kormányzati politikusok ültek be, élethosszig szóló mandátummal. Az EU Alapjogi Chartája megköveteli az akadémiai szabadságot: a Bizottság megállapítása szerint a kekva-modell ezt sérti, ezért a modellváltott egyetemek Erasmus+ és Horizont Európa forrásait is zárolták.

Három befagyasztási mechanizmus futott tehát egymás mellett 2023-tól: a feltételeességi mechanizmus szerinti kohéziós zárolás (6,3 milliárd euró); az RRF teljes összegének befagyasztása (10,4 milliárd euró); és a horizontális alapjogi feltételhez kötött kohéziós pénzek zárolása, amelynek legismertebb eleme az Erasmus-tiltás volt (2,2 milliárd euró). Az összesen körülbelül 18–19 milliárd eurónyi befagyasztott forrás a teljes Magyarországnak járó 27–28 milliárd euró kétharmadat tette ki.

3. FEJEZET — A FIDESZ-ÉRA (2010–2026)

Hogyan vesztett el Magyarország egymilliárd eurót évente?**Az örökség: 22,5 milliárd euró és egy rendszer**

A 2014–2020-as programidőszak uniós forrásainak 88 százalékos felhasználása első ránézésre sikernek tűnik. Csakhogy a felhasználás mögött meghúzódó intézményi valóság egyre távolodott az eredeti uniós céloktól. Az Európai Számvevőszék és az OLAF — az uniós csalásellenes hivatal — egymást követő vizsgálataikban dokumentálták: Magyarországon az egyajánlatos közbeszerzések aránya messze a legmagasabb volt az EU-ban, a nyertes vállalkozók politikai kötődése szisztematikus volt, az ellenőrzési lánc belülről üresedett ki.

Az uniós pénzek tehát nem egyszerűen „elfolyton” — hanem aktív, szervezett rendszer csatornáztatta őket. A Közgép, majd az azt felváltó Mészáros-hálózat, a Garancsi–Szíjj–Tiborcz-körök, a különböző egyházi fenntartású intézmények felé irányuló pályázati pénzek, az MCC-be töltött közvagyon, az energiacégekbe beáramló RRF-előlegek — mindez nem véletlenszerű korrupciónak, hanem koordinált vagyonátrendezésnek a képe. Az Átlátszó.hu és a Direkt36 által dokumentált esetekben a közös elem mindig ugyanaz volt: az uniós pénzek oda kerültek, ahol a döntéshozók kapcsolatrendszere volt sűrűbb.

A szupermérföldkövek és az ígérek hálójában

Az Orbán-kormány 2021-ben önként kötelezte el magát a 27 szupermérföldkőre, amelyek az RRF-forrásokhoz való hozzáférés feltételei voltak. A lista nem volt értelmetlen: köztük volt az igazságszolgáltatás függetlenségének erősítése, az Integritás Hatóság felállítása, a közbeszerzések átláthatóbbá tétele, az összeférhetetlenségi szabályok reformja, az MNB-alapítványok átvilágítása, és az összes állami kiadás egységes, nyilvánosan kereshető adatbázisba kerülése.

A kipipálás azonban rendre csak részleges, formális vagy üres maradt. Az egységes közkiadásokat tartalmazó adatbázist létrehozták — de a közérdekű vagyonkezelő alapítványokat, az MNB-alapítványokat és az állami vállalatokat nem kötelezték adatközlésre, így az átláthatóság csak papíron létezett. Az Integritás Hatóságot 2022-ben felállították — de a Bizottság több körben is jelezte, hogy hatáskörük és erőforrásaik nem elégségesek a valódi korrupcióellenes fellépéshez. A bírósági reform kapcsán hozott módosítások szövegszerűen teljesítették az elvárásokat, de a Bizottság szakértői és a velencei bizottsági testületek egyaránt rámutattak, hogy a valódi jogállami normáktól ezek is elmaradnak.

„Magyarország 2024-ben a 27 szupermérföldkőből 23-at nem teljesített.”

— Index.hu, 2025. december, 24.hu forrásra hivatkozva

A valódi konfrontáció a kekva-kérdés körül csúcsosodott ki. A Bizottság 2023 tavaszán szinte paragrafusokra bontva közölte az elvárásait: a kormány távolítsa el a politikusokat a kuratóriumokból, biztosítsa az intézmények tényleges autonómiáját, és módosítsa a kekva-törvény azon rendelkezéseit, amelyek ezt megakadályozzák. Az Orbán-kormány részleges lépéseket tett — egyes politikusok lemondtak kuratóriumi tagságukról, de a működési szabályok lényegileg nem változtak —, majd a kormány igyekezett más állami egyetemeket is kekva-modellre átállítani. A Bizottság 2024-ben tucatnyi hiányosságot sorakoztatott fel, amelyeket az Orbán-kormány nem hajlandó orvosolni.

A kapkodás és a kiskapuk

2025 folyamán az Orbán-kormány egyre kétségbeesettebb manőverekbe fogott. Márciusban a félidős felülvizsgálat keretében 545 millió eurónyi átcsoportosítást kért — a cél az volt, hogy befagyasztott forrásokat áthelyezzen olyanokba, amelyekhez még hozzá lehetett férni. A kísérlet visszafelé sült el: a Bizottság jogi szolgálata megállapította, hogy Magyarország nem zárta ki teljeskörűen a modellváltott egyetemeket az uniós programokból, ezért az addig befagyatlan forrásokat is zárta. A befagyasztott összeg 2,4-ről 2,7 milliárd euróra nőtt.

Ugyanekkor Orbán Viktor tusványosi nyári iskolájában azt mondta: a következő hétéves uniós költségvetésnél majd „reparálnak” — de elismerte, hogy ez „legalább kétéves tárgyalási időszak” lesz. 2024 és 2025 végén egyenként körülbelül egymilliárd eurónyi forrás vált véglegesen elérhetatlenné az n+2-es szabály miatt.

AZ ELVESZÍTETT UNIÓS PÉNZEK ÖSSZEGZÉSE (2024–2025)

2024 végén elveszett: 1,04 milliárd euró (2022-es kötelezettségvállalások 55%-a)

2025 végén elveszett: 1,08 milliárd euró (2023-as kötelezettségvállalások 55%-a)

Összesen véglegesen elveszett: kb. 2,1 milliárd euró (mintegy 800–850 milliárd forint)

Megjegyzés: ezek a pénzek nem állíthatók vissza a következő vagy bármely más pénzügyi évbe.

Bóka János EU-ügyi miniszter még januárban azzal próbálta elkenni a forrásvesztiséget, hogy „nem érzem pontos megfogalmazásnak” — de utólag egyértelmű, hogy pontosan erről volt szó. Az Orbán-kormány tizennégy tárgyalási éve során soha nem fordult valóban szembe azzal a ténnyel, hogy az uniós feltételrendszer nem politikai zaklatás, hanem a közpénzek védelmének jogi kerete.

A rendszer belső logikája

Fontos kérdés: vajon az Orbán-kormány egyszerűen nem értette meg a helyzetet, vagy szándékosan döntött a forrásveszteség mellett? A belső kommunikáció és a döntési kronológia inkább az utóbbi felé mutat. Menczer Tamás, a Fidesz kommunikációs igazgatója 2025-ben azt mondta: „az ember a telefonját vagy a zsebkendőjét veszíti el, uniós forrást nem, ugyanis az politikai döntésektől függ.” Ez nem egyszerűen cinizmus — ez egy koherens narratíva belső logikája: ha az EU-pénzeket a Fidesz „politikai támadásként” értelmezi, akkor a lemondásuk is „szuverenitásvédelemnek” adható el. A közvéleménynek szánt üzenet ekképpen szólt: mi nem hajolunk meg Brüsszel előtt, még akkor sem, ha ez pénzbe kerül.

A taktikának volt racionalitása a rövid távú belpolitikai pozicionálás szempontjából. A forrásveszteség nem volt azonnali és látható — az elveszett kohéziós pénz nem egy számlán mutatkozott meg, amelyet bárki elolvashatott. Azok, akik elvesztették (potenciális fejlesztési forrástól megfosztott kisvárosi önkormányzatok, korszerűsítés nélküli kórházak, megcsúszott vasúti projektek), soha nem kaphattak egyedi értesítést arról, hogy milyen projektek nem valósultak meg. A veszteség diffúz volt, és diffúz maradt.

Annál kézzelfoghatóbb volt a haszon: az a politikailag kötött közbeszerzési rendszer, amelynek fenntartásáért az uniós feltételek teljesítését visszautasították, a Fidesz holdudvarának vagyoni konszolidációját és a politikai gazdaság stabilizálását szolgálta. A kekva-rendszerbe parkolt egyetemek, az MCC-be töltött milliárdok, az MNB-alapítványok vagyona — mindez az uniós pénzek helyett, de részben az elmaradó uniós pénzek árán jött létre.

4. FEJEZET — A TISZA-KORMÁNYZÁS

Dilemma és végrehajtás: mit jelent valójában a 16,4 milliárd euró?

Ez a fejezet jellegénél fogva elkülönítendő az előzőektől: itt elemzés, valószínűsítés és szakpolitikai értékelés folyik, nem lezárt tények ismertetése. A Tisza-kormány 2026 júniusában mindössze hat-hét hete volt hivatalban; a megállapodás végrehajtása az előttünk álló hónapokban dől el.

Az örökölt helyzet

A Tisza-párt a választás előtt másfél évvel megkezdte a felkészülést. Az uniós forrásokért felelős szakértői csapat — pénzügyesek, jogászok, volt uniós és hazai köztisztviselők — már 2025 végétől dolgozott azon, hogy kormányra kerülés esetén ne a nulláról kelljen elkezdni a feltérképezést. Azonosították, hogy mik a konkrét jogállami feltételek, és azoknak hogyan lehet ténylegesen megfelelni. Magyar Péter győzelme másnapján már Ursula von der Leyennel egyeztetett — pár nappal később magas rangú bizottsági delegáció érkezett Budapestre. Az 1994 óta leghosszabb tárgyalásnak leírt folyamat három hét alatt lezárult.

Amit a Tisza örökölt, az egy megcsonkított keretrendszer. Kétmilliárd euró a semmiből nem kerül vissza — ez a szám Vitézy Dávid szájából hangzott el, és nem volt ceremóniális kerete. Az RRF 2026 végével kifut: ennél az alapnál az elvesztés veszélye a legakutabb, mivel az összes tagállam versenyfutást folytat az elköltési határidőkkel. A megmaradó 16,4 milliárd eurót sem elég politikailag megállapodni: az augusztus 31-i határidőig a jogszabályokat el kell fogadni, a mérföldköveket ténylegesen teljesíteni kell, a Bizottságnak ezeket vissza kell mérnie, és csak ezután indulnak meg a kifizetési kérelmek feldolgozása.

A feltételek teljesíthetősége

A Tisza-kormány kétharmados parlamenti többséggel rendelkezik — ez technikailag minden törvényt lehetővé tesz, beleértve az alkotmánymódosítást is. A gyorsított eljárási lehetőségek bővítéséről szóló hausszabály-módosítással (amelyet Schmmmer Orsolya nyújtott be) félévente 15 sürgős tárgyalást engedélyeznek, hogy az augusztus 31-i törvényhozási csomag időben átmenjen. Az első, uniós forrásokhoz kapcsolódó nagy törvénycsomagot (vagyonnyilatkozati reform, Integritás Hatóság megerősítése, kekvák kivezetése, közbeszerzési átláthatóság) a kormány június elején nyújtotta be.

A nem-felsőoktatási kekvákat — köztük az MCC-t — augusztus 31-ig kellett megszüntetni, amit Magyar Péter meg is ígért. Ez 2026 júniusában folyamatban van. Az MCC maga jelezte, hogy alapítványként működik tovább, amennyiben az Országgyűlés megváltoztatja a kekva-intézményi

formát — ez az Alaptörvény 16. módosítása útján megtörténhet. A vagyoni rendezés (ki kapja az MCC-ben lévő 3000 milliárd forintnyi vagyonelemből az államtól egykor átruházott részt, és ki azt, ami nem állami volt) külön jogi vitafejezetnek ígérkezik.

„A pénzek nem érkeznek meg automatikusan: a Tisza-kormánynak az újragondolt célokat augusztusig teljesítenie kell.”

— Portfolio.hu, 2026. május 31.

Az Európai Ügyészséghez (EPPO) való csatlakozás szándéknyilatkozatát Magyar Péter már a brüsszeli találkozón átadta. Ez szimbolikusan is fontos lépés: az EPPO az uniós forrásokat érintő bűncselekmények nyomozásában illetékes, és visszamenőleg is vizsgálódhat. Ez azt jelenti, hogy az Orbán-korszak közbeszerzési ügyei elvben az EPPO látókörébe kerülhetnek — ami a politikai számvetés eszközeként is értékelhető, és nem csupán jogállami fejlemény.

A végrehajtás dilemmái

Az elemzők és az uniós tárgyalásokra rálátó szakértők három fő kockázatot azonosítanak a megállapodás végrehajtásával kapcsolatban. Első: az adminisztratív kapacitás. Az uniós forrásokat kezelő intézményi rendszer — az Irányító Hatóságok, a monitoring-struktúrák, a projektmenedzsment — az Orbán-korszakban deprofesszionizálódott, kiüresedett. A ténylegesen képzett uniós szakemberek egy részét kiszorították, a másik részük elhagyta az országot vagy a civil szférába vonult. Hiteles projekt-portfólió felépítése, közbeszerzési eljárások lebonyolítása, alvállalkozói lánc kiépítése mind igényli azt a kapacitást, amely jelenleg hiányos.

Második: az időkeret. Az RRF 2026. december 31-én lezárul. A kifizetési kérelmeket szeptemberben kell benyújtani, a Bizottság értékelése hónapokat vesz igénybe, és a tényleges utalás a Kármán András pénzügyminiszter által jelzett becslés szerint legkorábban az év végén érkezhet meg. Ez a folyamat rendkívül szűk — és ha bármely láncszemben csúszás következik be (megkésett törvényhozás, bizottsági kifogás, technikai hiányosság a kifizetési kérelemben), a pénz elveszhet. A korrekció esélye ezúttal nincsen.

Harmadik: a kohéziós alapok Tanács-szavazata. A kohéziós befagyasztás feloldásához nemcsak a Bizottság jóváhagyása szükséges — a feltételeességi mechanizmus alapján a tagállami kormányok Tanácsának is meg kell szavaznia a felfüggesztés megszüntetését. A 26 tagállam, amely 2022 decemberében a befagyasztást megszavazta, elvileg bármikor visszavonhatja azt — de ez nem automatikus. A Tanács munkájában lehetnek késedelmek, politikai viták, és az a kérdés is felmerül, hogy a júliusi ülés napirendi kapacitása elegendő-e.

A brüsszeli alkuban rejlő politika

A megállapodás politikai dimenziói sem elhanyagolhatók. Von der Leyen és az Európai Néppárt (EPP) szempontjából a Tisza-párt sikere egy tankönyvi eset: ha a megfelelő reformok megtörténnek, az EU-pénzek feloldódnak. Ez a narratíva erősíti a feltételelességi mechanizmus hitelességét, és egyúttal megkönnyíti von der Leyen számára az eljárás kezelését azon tagállamokkal szemben, ahol hasonló problémák áll fenn.

Magyar Péter számára a megállapodás az első és leglátványosabb kampányígéret beváltása. A hat-hétmilliárd forint évente hazaérkező uniós pénz — ha és amennyiben ez megvalósul — a kormány gazdasági hitelességének sarokkövévé válik. A megtakarításból fejleszthető vasúthálózat, a bérlakásépítések, az alföldi vízgazdálkodás — ezek konkrét, fotózható eredmények, amelyek 2027-es önkormányzati és 2030-as parlamenti választáson is számítanak.

Ugyanakkor a kérdés nem kizárólag szakpolitikai. A Fidesz-ellenzék narratívájában az a fordulat, hogy a Tisza kész volt teljesíteni mindazt, amit az Orbán-kormány négy éven át visszautasított, egyszersmind arról szól: mit tartott fontosabbnak az előző kormány. A Fidesz-kommunikáció erre azzal válaszol, hogy a Tisza „brüsszeli gyarmatosítás előtt kapitulált” — és egyes fideszesek valóban úgy gondolják, hogy a szuverenitás olcsóbb lett volna, mint az uniós feltételek teljesítése. Az, hogy ez az érvelés mennyire rezonál a választók körében 2030-ra, az egyik legfontosabb politikai ismeretlen.

Strukturális kérdések a pénzek mögött

A Tisza-kormánynak azonban — még ha az összes forrást sikerül is lehívni — szembe kell néznie azzal a strukturális problémával, amelyet az uniós pénzek korábbi felhasználása hátrahagyott: hogyan lehet az uniós alapokat úgy elkölteni, hogy valóban a felzárkózást, a versenyképességet és a polgárok életminőségét javítsák, ne pedig egy új politikai-gazdasági holdudvar vagyonosodásának eszközei legyenek?

Vitézy Dávid erre vonatkozóan konkrét elveket fogalmazott meg: valós piaci verseny az alvállalkozók kiválasztásában, hazai vállalkozók előnyben részesítése azokon a területeken, ahol ez lehetséges, de európai szintű tenderezés a különleges eszközöknél (vasúti járművek). Az MFB (Magyar Fejlesztési Bank) kap koordináló szerepet egyes projektek összefogásában. A bérlakás- és kollégiumprogramoknál közpénz és magántőke 20-80 százalékos ötvözése tervezett.

Az Economx elemzése szerint az elszámolható kiadások körébe egyrészt a már megkezdett (az előző kormányzat alatt előkészített) projektek utófinanszírozása kerül — nagyjából 2,6 milliárd euró értékben —, másrészt teljesen új beruházások. Ez utóbbiaknál az igazi kérdés: mennyire képes az

állam gyorsan, hatékonyan és átláthatóan projektet tervezni, közbeszerzést lebonyolítani és végrehajtani, miközben egy generáción át épített korrupciós ökoszisztéma éppen szétszerelés alatt áll.

5. FEJEZET — ÖSSZEFOGLALÁS ÉS KÖVETKEZTETÉSEK

Mire elég 16,4 milliárd euró — és mire nem?**A szám mögötti kérdés**

Ha egyetlen számban kellene összefoglalni az elmúlt négy év magyar uniós pénztörténetét, az nem a 16,4 milliárd euró lenne — hanem a kettő. Két milliárd euró az, amit Magyarország 2024–2025-ben véglegesen elveszített. Ez az összeg nem kerül vissza a következő büdzséből, nem nyerhető meg hatékonyabb tárgyalással, nem pótolható ígérekkel. Vitézy Dávid morózus szóhasználata — „nem érte meg” — talán az eddigi kormányzati nyilatkozatok közül a legőszintébb, amit az uniós forrásokról hallhattunk.

A 16,4 milliárd euró a brüsszeli bejelentésben nem a valóság, hanem a lehetőség számítása. Azt jelenti: ha a Tisza-kormány teljesíti az augusztus 31-i feltételeket, ha a Tanács megszavazza a befagyasztás feloldását, ha a Bizottság értékeli és jóváhagyja a kifizetési kérelmeket, ha az adminisztrációs kapacitás kitart, és ha közben nem lép fel semmilyen váratlan akadály — akkor 2026 végéig a RRF forrásai, 2027-ig a kohéziós pénzek nagyobb része elérhetővé válhat. Minden ilyen „ha” valódi kockázat.

A politikai tanulság

Az uniós pénzek históriája Magyarországon egyben a hatalomgyakorlás metszéspontjainak históriája is. Nem a szabályozástechnika és nem a bürokrácia az érdekes benne — hanem az a mögöttes kérdés, amelyre az Orbán-kormány és a Tisza-kormány gyökeresen különböző választ adott: mire való az állam?

Az Orbán-kormány válasza — rekonstruálva a döntések mintázatából — az volt: az állam a hatalmon lévők és holdudvaruk vagyoni konszolidációjának eszköze. Ehhez az uniós pénzekre volt ugyan szükség (a 2010-es évek beruházási boomja kohéziós alapok nélkül nem valósult volna meg), de az ellenőrzési feltételrendszer, az átláthatósági elvárások és a jogállami garanciarendszer inkompatibilisek voltak ezzel a modellel. Nem trükközésből utasították el a szupermércföldköveket — hanem azért, mert a teljesítésük leépítette volna azokat a csatornákat, amelyeken a politikailag allokkált közbeszerzések futottak.

A Tisza-kormány válasza — legalábbis a program szintjén — az, hogy az állam a polgárok életminőségét, a közszolgáltatásokat és a versenyképességet kell, hogy szolgálja, ehhez pedig az uniós forrásokhoz való hozzáférés érdekében szükséges reformokat végrehajtja. Ez nemcsak Brüsszelnek szóló ígéret — a Tisza saját narratívájában az antikorrupciós intézkedések a magyar adófizetők érdekét is szolgálják.

„A Tisza szakértői másfél éve dolgoznak a háttérben a pénz hazahozatalának megtervezésén. A tagjai között olyan pénzügyesek, jogászok és diplomaták is vannak, akik korábban magyar vagy bizottsági oldalon már foglalkoztak ilyesmivel.”

— Válasz Online, 2026. április

A kérdések, amelyek nyitva maradnak

Az elemző becsületessége megköveteli, hogy ne csak a sikereket számítsuk, hanem az ismeretlen kockázatokat is. Az első: a jogi feltételek teljesítésének minősége. Nem elég elfogadni egy törvényt — az Orbán-kormány éppen erre specializálódott. A Bizottság 2022–2025 között rendre azt rögzítette, hogy a törvényi szöveg megfelel, de a végrehajtás hiányos. Ha a Tisza-kormány is csupán formai megfelelést kínál, az előbb-utóbb ugyanide vezet — azzal a különbséggel, hogy akkor az RRF már végleg lejárt.

A második nyitott kérdés a kekvá-vagyonrendezés. A 3000 milliárd forintnyi becsült vagyonelem — ingatlanok, részesedések, értékpapírok — egyszerre forrása lehetséges jogi vitáknak, politikai konfrontációknak és intézményi fenntartási kötelezettségeknek. Az MCC például közfeladatokat látott el, és az is felmerül, hogyan lehet az autonóm felsőoktatási intézményeket valóban függetlenné tenni anélkül, hogy az átmeneti időszakban káosz áll elő.

A harmadik kérdés az EPPO csatlakozás kettőssége. Ami jogállami szempontból üdvözlendő, az politikailag egy metsző kétélű fegyver: az EPPO visszamenőleg vizsgálódhat, és az Orbán-korszak uniós forráskezelésével összefüggő ügyek nyomozási vizsgálatok tárgyává válhatnak. Ez a Tisza számára önmagában kényelmes (a Fidesszel szemben felléphet), de veszélyes is, hiszen az EPPO független — és ha egyszer beindul, senki sem irányíthatja politikailag.

A negyedik kérdés a pénz valódi hatása a gazdaságra. A 10 milliárd eurós RRF-csomag beáramlása 2026 végéig — ha ténylegesen megtörténik — érzékelhetően emeli a GDP-t, csökkenti az állam finanszírozási igényét a piaci kötvényeken, és beruházási lökést adhat az építőiparnak és az infrastruktúra-szektorban. De a lassú gazdasági növekedés, a magas adósságszint, az energiaárakban rejlő kockázatok és a forint tartós gyengesége mind olyan tényezők, amelyeket a beáramló uniós pénz önmagában nem old meg.

Egy elveszített és egy visszaszerzett lehetőség

Az uniós pénzek Magyarországon sosem csupán euróban mért tételek voltak — hanem az a legegyszerűbb, legnyersebb mérce, amelyen az ország elkötelezettsége az európai projekttel szemben lemérhető. Ha egy tagállam elveszíti az EU-s forrásait, nem szimbolikus veszteség éri: fizikai infrastruktúra nem épül, beteg nem kap korszerű kórházi ellátást, diák nem megy Erasmus-ra, kisvállalkozó nem kap visszanemtérítendő támogatást.

Mindezért az előző kormány felelőssége tárgyilagosan megállapítható. Vitézy Dávid nem politikai szlogenként mondta, hogy „nem érte meg” — hanem egy olyan ember tömörségével, aki tudja, mit jelent az a kétmilliárd euró konkrét tételekben: pár száz kilométernyi vasútvonal, amennyi nem újul meg, tízezer bérlakás, ami nem épül meg, alföldi öntözőrendszerek, amelyek nem készülnek el.

A Tisza-kormánynak most — csonkítottan, de még mindig gigantikus lehetőség előtt állva — azt kell bebizonyítania, hogy a 16,4 milliárd eurónyi politikai megállapodás nemcsak sajtótájékoztatói siker, hanem végrehajtható terv. Az augusztus 31-i határidő, a szeptemberi kifizetési kérelmek, a decemberi utalások — ezek egy nagyon rövid, nagyon konkrét idővonal mérföldkövei. Ha ezen a pályán maradnak, a Tisza-kormány nemcsak a forrásokat hozza haza: megmutatja, hogy Magyarország képes visszatérni a fősodorba mint a jogállami normákat ténylegesen teljesítő, hitelképes uniós partner.

Ha nem sikerül — akár az adminisztratív kapacitás hiánya, akár politikai csúszás, akár a Bizottság vissza-értékeléseinek felmerülő hiányosságok miatt —, akkor a kérdés ismét az lesz: ki ér el előbb a határidőhöz, Magyarország vagy az RRF lejáratát? Az eddigi tapasztalat figyelmeztet: a veszteség diffúz, nem látványos, és pontosan ezért veszélyes.

A húsz éves uniós tagság legfontosabb tanulsága nem az, hogy mennyi pénz jött, és mennyi nem jött. Az igazi tanulság az, hogy egy demokrácia minősége eldönti, hogyan jönnek a pénzek, mire fordítják azokat, és ki számol el velük. Az uniós forrásrendszer nem a demokratikus jogállam helyettesítője — hanem az egyik tükré.

Háttérgyár Elemzési Részleg · 2026. június 26. · Füzet #2026/07

Az elemzés a nyilvánosan elérhető adatokon, sajtóanyagokon és dokumentumokon alapul.

Forrásaink: Lakmusz.hu, Telex.hu, Portfolio.hu, HVG.hu, Válasz Online, Economx.hu, Nepszava.hu,

Infostart.hu, MTI, Euronews, Európai Bizottság közleményei, K-Blog.